

[Ostravský záblesk aneb Pobočka Podroužkova s tréninkovou kavárnou i sousedskými slavnostmi](#) [1]

Autor:

- [ŠŤASTNÁ, Irena](#) [2]

Číslo:

- [2021, ročník 30, číslo 1](#) [3]

Rubrika:

- [Atlas knihoven](#) [4]

Klíčová slova:

- [budovy knihoven](#) [5], [Knihovna města Ostravy](#) [6]

Region:

- [10 Region Moravskoslezského a Olomouckého kraje](#) [7]

[Pobočka Podroužkova](#) [8], součást [Knihovny města Ostravy](#) [9], se může pochlubit novými prostorami. Přibližme si, co vše v nich mohou čtenáři najít, jaká cesta k nim vedla, ale i vztah této knihovny k místu, v němž působí.

Proč změna?

Představme si knihovnu s 90 m², kterými denně projde stovka, mnohdy až sto třicet čtenářů. To zní uspokojivě. Když však k tomu přidáme neregulovatelné topení, tudíž máte v prostorách permanentní saunu, tristní hygienické zázemí pro personál i veřejnost dané stářím potrubí i minimální velikostí daných místnostek a třeba ještě opadávající omítku v půjčovně, už nám tento obrázek lehce bledne. Děti i dospělí zde dříve existovali v jednom společném prostoru a permanentně se záměrně i nezáměrně rušili. Důvod byl zřejmý. Zatímco senioři si potrpí na tišší prostředí, dítky jsou rozverná. Ani jedné skupině to nemůžeme mít za zlé, když se jejich aktuální potřeby skutečně zásadně liší.

Kontexty a procesy

To, že knihovna sídlí již řadu let ve zcela nevyhovujících podmínkách, jsme samozřejmě věděli všichni. Klíčové bylo vnuknout stejnou myšlenku i majiteli budovy. Je jím statutární město Ostrava, zřizovatel Knihovny města Ostravy, pod níž patří i knihovna Podroužkova; jde tedy o ideální kombinaci. Dohoda na velké investiční akci je však vždy i otázkou řady vnějších vlivů, které do věci vstupují. V tomto případě šlo o proces na sedm let.

Je dobré připomenout, že tomu předcházelo ještě jedno stěhování knihovny z jiného nedalekého objektu v ulici Heyrovského, který nový majitel náhle potřeboval užít pro účel restaurace, a my jsme dostali výpověď. V ten moment jsme zoufale potřebovali najít cokoli, jen abychom se nemuseli zrušit zcela. Objekt v ulici Podroužkova, do něhož jsme se hbitě přestěhovali, byl dočasným provizorním řešením, byť nikoli ideálním. I za tuto možnost jsme byli v daný moment zřizovateli vděční.

Přímé efekty

A jaký z prožitého provizoria plyne prospěch? Máte jednoznačně dostatek času na snění a vymýšlení ideálního řešení pro budoucí rekonstrukci. Víte, že jednou přijde, děláte pro to maximum, jen je třeba vydržet ono bolestivé mezidobí.

Objekt, jehož 90 m², tedy jeho zcela zanedbatelnou část, jsme původně obývali, byl v minulosti mateřskou školou. Jde o budovu s přízemím a patrem. Výsledný zisk po jednoleté rekonstrukci – a zde počítám pouze plochu určenou pro půjčovny knih a přímé využití veřejností – je nyní 650 m². Z původní řady menších místností nezůstalo po rekonstrukci nic kromě nosných sloupů a dvojího schodiště uvnitř obou křídel budovy.

[10]

Objekt knihovny Podroužkova v Ostravě po rekonstrukci

Se zřizovatelem bylo dohodnuto, že značnou část objektu využijeme pro naše potřeby spádové pobočky velmi zalidněné lokality města a zároveň v jedné čtvrtině prostoru s námi budou i [Senioři České republiky Ostrava](#) [11], tedy svaz, který zastřešuje nejrůznější zájmové kluby a činnosti této věkové skupiny v Ostravě.

Jiné bonusy

Vedle toho 60 m² hned poblíž vstupu obhospodařuje tréninková kavárna [Mental Café](#) [12]. Osoby těžko zaměstnatelné začleňuje na trh práce na pozicích netradičních baristů. Nejčastěji se jedná o lidi s mentálním, tělesným nebo kombinovaným postižením.

[13]
Foyer; pohled při vstupu hlavním vchodem (vstup do kavárny je u dekorace, tzv. mechové stěny)

[14]

Tréninková kavárna Mental Café

Odtud lze vstoupit na venkovní terasu. V létě nemůže chybět prodej zmrzliny včetně veganské a bez laktózy, a to nejen právě směrem k terase, ale i ze zmrzlinového vozíku, se kterým mohou baristé brázdit přilehlé okolí parku.

[15]

Pohled na terasu za kavárnou, která je v zadní části objektu v blízkosti hřiště pro děti

Idea propojit knihy a kávu není samozřejmě nová, inspirací pro fungující model mohla být kupříkladu [Knihovna města Hradce Králové](#) [16]. Důležitý je zde přesah do sféry společenské potřeby a spolupodíl na vytvoření přátelského prostředí i mimo mainstream.

Navíc je třeba upozornit ještě na jeden výrazný bonus; tím je samotné umístění knihovny Podroužkova. Jsme obklopeni nádhernou zelení, vzrostlými stromy, otevřeným prostranstvím. V době před rekonstrukcí byla část zanedbána, v jiné měli útočiště lidé bez domova, opodál se nacházelo zpustlé asfaltové hřiště. Délka rekonstrukce byla ovlivněna právě i faktem, že i okolí knihovny prodělalo zásadní zásahy.

[17]

Umístění knihovny Podroužkova v zeleni, jejíž revitalizace byla součástí stejné investiční akce

Výsledkem je jedinečné parkourové hřiště, herní prvky pro nejmenší děti v blízkosti terasy i parkoviště s kapacitou 25 stání, stojany na kola a nová výsadba stromů, ale i venkovní veřejné osvětlení a mobiliář zahrnující lavičky či odpadkové koše. Přímo před hlavním vstupem se nachází rozlehlé prostranství s velkoformátovou dlažbou, které skýtá potenciál pro letní venkovní akce.

Stavba a variace

Interiéry knihovny Podroužkova navrhl místní architektonický ateliér [PROJEKTSTUDIO EUCZ](#) [18]. Schůzky nad interiérovým vybavením mírně ztěžovala trojí výměna architektů; pan projektant byl ale naštěstí stále tentýž. Realizaci interiérů mělo na starosti [Dřevozpracující výrobní družstvo](#) [19] z Jaroměřic nad Rokytnou. Zde můžeme předat všem, kteří jsou v nějaké fázi příprav na vlastní rekonstrukci, výtečné reference.

Interiéry

Knihovna Podroužkova nyní nabízí čtenářům necelých 40 tisíc knih a má i dostatečné kapacity pro větší objemy dokumentů. Návštěvníci mohou užívat také návratový box na knihy; máme jej ve foyer, tudíž jsou dokumenty v suchu a vhoz je označen zvenku na fasádě.

[20]

Pohled od výdejního pultu směrem do oddělení pro dospělé

Po vstupu do objektu má každý příchozí tři možnosti. Pokud jej okamžitě nezláká vůně kávy a nevchází do kavárny, může se vydat do oddělení pro dospělé, které zaujímá přízemí a patro věnované naučné literatuře, nebo se rozhodne pro směr napravo a míří do oddělení pro děti.

[21]
Pohled čtenáře, který vstoupí do oddělení pro dospělé

[22]
V oddělení pro dospělé

[23]

Nabídka periodik pro dospělé

V patře nad přízemím s obslužným pultem máme rovněž sál s kapacitou 40 osob připravený pro literární akce. Je vybaven kuchyňkou, dataprojektorem, plátnem a lichoběžníkovými stoly, jež umožňují variantní ustavení podle potřeb konkrétní aktivity uvnitř. Rádi jsme za LED osvětlení vybraných regálů, mj. nabídky audioknih. Intimitu uživatelům poskytnou i kukaně s počítači.

[24]
LED osvětlení u vybraných regálů

[25]

Kukaně pro práci s PC

Oddělení pro děti má část regálů s kolečky a brzdami. Přes 200 m² s obslužným pultem skýtá zásadní komfort pro malé čtenáře. Precizní jsou barevné regály - čtvrtkruhy, jež vytváří po ustavení do neúplného kruhu a návazné oblé cik cak linky závětrří pro nejmenší.

[26]

Oddělení pro děti a unikátní regály pro nejmenší děti

Unikátní jsou dva závěsné houpačky v rohu i samoobslužné úložiště žlutých sedacích pufů, které je jak v oddělení pro děti, tak ve vedlejší místnosti určené pro teenagery. V tomto prostoru budou probíhat i besedy a lekce pro školy. V případě zájmu o detailnější prohlídku si můžete poslechnout [dokument natočený Českým rozhlasem Ostrava \[27\]](#).

[28]

Houpačí prvky

[29]
Místnost pro teenagery

Průzkum místa i potřeb

Nezbytné je přidat ještě další reference; ty směřují k pražské [Nadaci Via](#) [30]. V roce 2018 – ano, to je ono výše zmiňované období čekání na rekonstrukci – jsme se rozhodli pro zapojení do jednoletého programu [ViabilityNet 3.0](#) [31]. Příslibem byla podpora 14 místních komunitních lídrů a jejich komunit, primárně ze střední i východní Evropy, a průběžné vzdělávání v angličtině.

Samostatnou prezentaci, jež shrnuje zisky z tohoto programu pro Knihovnu Města Ostravy, mohou zájemcům zaslat na požádání. O tématu detailněji pojednává [článek Být si blíž aneb ostravská Via-praxe](#) [32] v č. 3/2020 časopisu Čtenář. Nyní zmíním jen minimum dat. Trénink spočíval v tom naučit se pracovat s místní komunitou, zmapovat ji a zužitkovat její potenciál pro potřeby knihovny.

Logika naopak

Přestože o rekonstrukci pobočky Podroužkova už bylo rozhodnuto, přípravné práce byly rozsáhlé a časově náročné. Z pohledu obyvatele lokality se však stále nic konkrétního nedělo, přestože vedení knihovny, město jakožto investor i projektant, ti všichni už dlouho pracovali na plné obrátky.

V tomto okamžiku jsme si uvědomili, že s narůstající frustrací místních lze pracovat. Záměrem bylo přetavit ji ve smysluplnou aktivitu – náš nápad byl jednoduchý – pojďme oslavit samotný fakt, že k rekonstrukci dojde! Pojďme se radovat z toho, že lidé budou mít před očima po celý jeden rok rozsáhlé staveniště a pro knihy budou muset pár kilometrů dále. Tak vznikl koncept tří venkovních sousedských slavností – v dubnu, květnu a červnu 2019.

[33]
Druhá sousedská slavnost

Na podzim 2019 už začala rekonstrukce. Trvala do konce roku 2020 a provoz po rekonstrukci byl zahájen k 19. únoru 2021, kdy si Knihovna města Ostravy připomíná výročí 100 let od svého vzniku.

Klíčový moment je ten, že jsme skutečnou potřebnost toho, co je dnes v knihovně k vidění, ověřili s předstihem při práci s místní komunitou, tj. při zaznamenávání paměti lokality, zacílených rozhovorech venku s náhodnými kolemjdoucími i obyvateli z místa, které jsme nahrávali a následně detailně analyzovali.

[34]

Komunikace s lokální komunitou

Výhledy

V blízkosti zrekonstruovaného prostranství knihovny se nachází ještě jeden objekt v tristním stavu – je jím výměník tepla. Snad se nám povede uskutečnit plán, na němž jsme s vlastníkem domluveni, a to, že vznikne návrh pro graffiti. Budova se tak zbaví nyní oprýskané fasády a nebude hyzdit opravené okolí.

Jakmile to okolnosti dovolí, těšíme se na spolupráci s okolními školami, gymnázium nevyjímaje. Zcela jistě znovu zrealizujeme další sousedské slavnosti.

Autorem všech fotografií je Marek Weissbrod. Jedinou výjimku tvoří fotografie umístění pobočky v zeleni; ta pochází z archivu Knihovny města Ostravy.

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2021-rocnik-30-cislo-1/ostravsky-zablesk-aneb-pobocka-podrouzkova-s>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2021-rocnik-30-cislo-1/ostravsky-zablesk-aneb-pobocka-podrouzkova-s>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/stastna-irena>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2021-rocnik-30-cislo-1>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/atlas-knihoven>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/budovy-knihoven>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/knihovna-mesta-ostravy>

- [7] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/regiony/10-region-moravskoslezskeho-olomouckeho-kraje>
- [8] <https://www.kmo.cz/pobocky/podrouzkova/>
- [9] <https://www.kmo.cz/>
- [10] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna1.jpg>
- [11] <https://www.seniori-cr-ostrava.cz/>
- [12] <http://www.mentalcafe.cz/>
- [13] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna5.jpg>
- [14] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna2.jpg>
- [15] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna3.jpg>
- [16] <https://www.knihovnahk.cz/pro-verejnost/kavarna>
- [17] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna4.png>
- [18] <http://projektstudio.cz/>
- [19] <https://www.dvdjaromerice.cz/>
- [20] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna13.jpg>
- [21] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna14.jpg>
- [22] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna16.jpg>
- [23] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna15.jpg>
- [24] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna6.jpg>
- [25] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna7.jpg>
- [26] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna8.jpg>
- [27] <https://ostrava.rozhlas.cz/tisice-knih-klub-senioru-mental-cafe-do-porubske-knihovny-vas-zveme-s-irenou-8447559>
- [28] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna9.jpg>
- [29] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna10.jpg>
- [30] <http://www.nadacevia.cz/>
- [31] <https://www.nadacevia.cz/viabilitynet/>
- [32] <https://www.svkl.cz/ctenar/clanek/3060>
- [33] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna11.jpg>
- [34] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/831/stastna12.jpg>